

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1888, kl. 10 f. m.

Betänkande, angående allmänna bevillningen.

Sedan bevillningsutskottet till behandling förehaft samtliga till utskottet hänvisade motioner rörande allmänna bevillningen, får utskottet jemlikt 40 § riksdagsordningen häröfver afgifva betänkande.

I en inom Första Kammaren väckt motion, n:o 17, anför herr *A. H. Ölander*, under åberopande af ett den 3 december 1886 af Kongl. Maj:t meddeladt utslag, hvarigenom Korsnäs sågverksaktiebolag tillerkänts rätt att från sin beskattningsbara inkomst afräkna värdet af de från bolagets egna och arrenderade skogar i rörelsen använda sågtimmerträd, att motionären icke kunde uppfatta den tolkning af bevillningsförordningens föreskrifter, som fått sitt uttryck genom berörda utslag, och att icke heller lagstiftaren någonsin torde hafva tänkt sig en dylik tillämpning af desamma. Enligt motionärens åsigt kunde intet tvifvel förefinnas derom, att bevillningsförordningens mening vore, att all genom träförädling uppkommen vinst vore beskattningsbar, och de vid sågverken eller utskeppningsorterna uppgjorda bokslut kunde väl ej anses såsom vinst upptaga annat än hvad som verkligen vore vinst, sedan alla för så väl råvara som arbete hafda kostnader blifvit afdragna. Då emellertid bevillningsförordningen, på sätt omnämnda utslag utvisade, kunnat på annat vis tolkas, måste i dess härom

meddelade stadganden förefinnas något fel eller någon otydlighet, som det vore af vigt att få aflägsnad för att förhindra, att den mest inkomstbringande industrien inom riket skulle kunna undandraga sig beskattning för större delen af sin vinst till betydlig förlust för stat och kommun.

På grund häraf hemställer motionären,

att Riksdagen ville besluta följande tillägg i 10 § 3 mom. bevillningsförordningen i fråga om de kostnader och utgifter, för hvilka vid beräkning af inkomst utaf kapital och arbete afdrag icke må ega rum, nemligen »e) för värdet af det vid sågverksrörelse och trävaruexport använda virke från arrenderade skogar».

Motionären anhåller derjemte, att bevillningsutskottet måtte vidtaga den ändring i formuleringen af berörda lagförslag, som kunde anses nödig, allenast det med motionen angifna syfte uppnåddes.

Det af motionären åberopade Kongl. Maj:ts utslag innehåller i hufvudsak, att då i Korsnäs sågverksaktiebolags vinst enligt 1883 års bokslut, utgörande 381,003 kronor 34 öre, jemväl inginge värdet af de från bolagets egna och arrenderade skogar i rörelsen under året använda 301,167 stycken sågtimmerträd, beräknade till ett värde af en krona för hvarje träd, men nämnda värde måste anses vara att hänföra till sådan afkastning af fast egendom, som vore genom fastighetsbevillning beskattad, detsamma icke borde inräknas i bolagets beskattningsbara inkomst; och bestämdes i följd häraf denna, sedan i bevillningsförordningen medgifvet afdrag af 5 procent af taxeringsvärdet å de fastigheter, som för bolagets rörelse användes, jemväl egt rum, till allenast 54,818 kronor.

Utskottet erkänner till fullo befogenheten af de anmärkningar, som motionären framställt mot detta utslag, hvilket emellertid, enligt hvad framgår af en den 28 oktober 1887 af Kongl. Maj:t gifven nådig resolution i fråga om bemälda bolags beskattning för år 1885, haft sin grund i ofullständiga uppgifter angående bolagets verkliga vinst. Då bolaget nemligen vid beskattningen för sistnämnda år framstälde yrkande att åtnjuta afdrag för värdet af de under året i rörelsen använda sågtimmerträd, utgörande tillhopa 283,950 stycken, med en krona för hvarje träd, bifölls detta yrkande visserligen af kammarrätten, hvar emot Kongl. Maj:t genom ofvannämnda resolution förklarade, att som, enligt hvad dåmera blifvit upplyst, vid afslutandet af Korsnäs sågverksaktiebolags räkenskaper för år 1884 iakttagits, att, innau vinsten utförts, afdrag för värdet af det under året från egna eller arrenderade skogar använda timret egt rum med 268,801 kronor 95 öre, samt bo-

laget således icke kunde anses berättigadt att ytterligare vid beräkning af den beskattningsbara vinsten njuta afdrag med en krona för hvarje timmerträd, som under året från egna eller arrenderade skogar försågs, Kongl. Maj:t pröfvade skäligt att, med ändring af kammarrättens utslag, bestämma, att bolaget skulle för år 1885 erlægga bevillning af inkomst för tillhoppa 306,654 kronor.

Liknande beslut meddelades af Kongl. Maj:t den 9 september 1887 på underdåniga besvär i fråga om beloppet af den Stora Kopparbergs bergslag för år 1885 påförda bevillning för inkomst af rörelse.

Af berörda resolutioner framgår sålunda, så väl att det af motionären omförmälda utslag tillkommit under det antagande, att något afdrag för de af bolaget i dess rörelse använda timmer icke blifvit gjordt i bolagets räkenskaper, som ock att enligt gällande bevillningsförordning all genom träförädling uppkommen vinst är underkastad beskattning. Då vid sådant förhållande den grund, hvarpå motionärens förslag är byggt, numera förfallit, hemställer utskottet,

1:o

att herr Ölanders ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Uti motion, n:o 148, inom Andra Kammaren anför herr *W. Farup*, med hvilken sex af kammarens ledamöter instämt, under hänvisande till sina vid förlidet års båda riksdagar inom Andra Kammaren väckta motioner, n:is 123 och 86, att motionären fortfarande hyste den åsigt, att, om ock jordegaren nu som förr betalade skatt för sin jord och erlade fastighetsbevillning, detta icke kunde i ringaste mån inverka på annan persons hvarken rättigheter eller skyldigheter att svara för bevillning å en inkomst, som icke hade något med jordbruket, jordbruksafkastningen eller jordegarens beskattningsförhållanden att göra.

På grund häraf hemställer motionären,
att till gällande bevillningsförordning § 8 mom. 2 måtte fogas en punkt af följande innehåll: »inkomst genom skogsafverkning eller försäljning af skog å annans mark», samt att äfvenledes till samma förordnings § 12 måtte fogas ett moment af följande lydelse: »innehafvare af rätt till afverkning af skog å annans mark för inkomst deraf: der skogen är belägen».

Härjemte anhåller motionären, att bevillningsutskottet måtte vidtaga de ändringar i motionen, som utskottet kunde anse behöfliga, dock med bibehållande af det i motionen uttalade syfte.

Förslag i enahanda riktning hafva flera gånger varit väckta utan att kunna vinna Riksdagens bifall. Vid förlidet års den 2 maj sammanträdande Riksdag, vid hvilken herr Farup framställt enahanda förslag, samt herr Näsman väckt motion af liknande syftning som herr Ölanders ofvan berörda motion, hemställde utskottet, att nämnda motioner ej måtte till någon annan Riksdagens åtgärd föranleda, än att Riksdagen — under åberopande att gällande bevillningsförordning vid tillämpningen visat sig i afseende på det sätt, hvarpå skogs- och sågverksrörelse beskattas, gifva anledning till tolkning, som kunde synas oegentlig — ville hos Kongl. Maj:t i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes rörande dessa förhållanden låta åstadkomma utredning och utarbета samt för nästa års Riksdag framlägga förslag till förtydligande af bevillningsförordningens stadganden om det sätt, hvarpå vinst af så väl skogsafverkning som sågverksrörelse lämpligast borde beskattas, särskildt med afseende fäst på de olika kommuners fordringar, inom hvilka sådan rörelse till sina skilda delar bedrifves.

Den af utskottet omförmälda tolkning åsyftade, såsom bekant, ofvanberörda den 3 december 1886 af Kongl. Maj:t angående beskattning af Korsnäs sågverksaktiebolag meddelade utslag. Oegentligheten i berörda utslag beror, såsom utskottet här ofvan framhållit, på den omständigheten, att det belopp, som enligt bokslutet upptogs såsom vinst, icke ansågs såsom bolagets verkliga behållning af rörelsen, sedan alla kostnader därför blifvit afdragna, samt på grund häraf ej i sin helhet underkastades beskattning. Hvad åter angår det skäl, som af Kongl. Maj:t anfördes till grund för bolagets rätt att från det beskattningsbara inkomstbeloppet afräkna värdet af de i rörelsen använda sågtimmerträd, eller att dessa redan genom fastighetsbevillning blifvit beskattade, torde denna grundsats enligt utskottets förmenande vara fullt riktig samt tillämplig så väl vid skogsafverkning som sågverksrörelse.

I den till 1883 års Riksdag aflåtna kongl. proposition med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst föreslog Kongl. Maj:t, i enlighet med skatteregleringskomiténs förslag, att skogsafverkning skulle särskildt beskattas genom inkomstbevillning, och onekligt är, att många skäl tala för en sådan lösning af den omtvistade frågan, huru växande skog bör beskattas. Att åter, på sätt motionären föreslagit, låta den tillfälliga omständigheten, huruvida eganderätten till jorden och rättighet till afverkning af å densamma växande skog äro förenade hos samma person eller fördelade å skilda händer, afgöra, huruvida denna skogsafverkning skall särskildt beskattas för inkomst eller icke, anser utskottet ej vara

välbetänkt. Såsom en uppenbar obillighet måste det nemligen enligt utskottets åsigt anses, att, sedan skogen måhända först efter årtionden utbildat sig till ett afkastning gifvande kapital samt under hela denna tid varit underkastad fastighetsbevillning, afkastningen af skogen sedermera beskattas genom särskild inkomstbevillning. En dylik dubbel beskattning kan svårigen anses rättvis.

Beträffande derefter motionärens förslag i andra punkten, kan ett sådant stadgande som det af motionären föreslagna visserligen ur kommunalbeskattningens synpunkt anses önskvärd i vissa delar af landet särskildt i Norrland, men skulle enligt utskottets åsigt leda till allt för orimliga inkonsekvenser för att vara praktiskt utförbart.

Inkomst af skogsafverkning kan naturligen erhållas antingen genom försäljning af den afverkade skogen, då inkomsten lätt kan beräknas, eller ock, såsom vanligen är förhållandet i de norrländska länen, genom det afverkade timrets förädling, då inkomsten af skogsafverkningen först kan beräknas, sedan den förädlade produkten blifvit försäld och försäljningssumman influtit. Då detta ofta inträffar först flera år efter afverkningen, måste det för ett sågverksbolag, som måhända innehar afverkningsrättigheter inom ett stort antal socknar, blifva skäligen svårt, för att ej säga omöjligt, att kunna lemna tillförlitliga uppgifter å den inkomst, som i hvar och en af de olika socknarne belöper å sjelfva afverkningen.

Oafsedt de praktiska svårigheter, hvartill ett sådant stadgande som det föreslagna sålunda skulle föranleda, komme detta jemväl i strid med den allmänna regeln, att inkomst af rörelse skall beskattas å den eller de orter, der rörelse eller yrke eller någon hufvudsaklig gren deraf på ett mera sjelfständigt sätt eller i afsevärd omfattning idkas. Då skogsafverkning eger rum för ett sågverks räkning, kan nemligen sågverksrörelsen naturligen icke anses drifvas å alla de ställen, der sågverksegaren förser sig med den nödiga råvaran. Enligt en sådan åsigt skulle, såsom man yttrat, jemväl en qvarnegare beskattas å alla de orter, der han hemtar den spannmål, som han för sin industri behöfver.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

2:o

att herr Farups ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 27, påpekar herr *P. Ersson* i Vestlandaholm, att stads- och landsförsamlingar ofta utgjorde ett pastorat, samt att löneförmånerna vid sådant förhållande utginge till pastor så väl från land som stad, ja, ofta nog med större delen från landet, men att då pastor i sådana sammansatta församlingar vanligen vore bosatt i staden samt der mantalsskrifven, så taxerades han för hela lönen i staden; att likaså der flera landsförsamlingar vore sammanslagna till ett pastorat, kunde pastor bo i en mindre församling inom pastoratet och der uppbära en mindre del af sin lön, men ändock der bevillingstaxeras för hela löneinkomsten. En sådan taxering syntes icke vara rättvis, utan ansåge motionären, att då en prestman åtnjöt lön från flera församlingar, han ock borde taxeras i de olika församlingarna, eftersom lön från dem utginge. Ett i detta afseende rådande missförhållande, som på de olika orterna inom riket framkallat ett berättigadt missnöje, blefve härigenom afhjelpat.

Med anledning häraf hemställer motionären, att Riksdagen ville besluta ett tillägg till sista punkten i bevillningsförordningens 12 §, så lydande:

Prestman, som erhåller lön från flera församlingar, taxeras i hvarje sådan till det belopp han derstädes uppbär. Är prestman för sin lön berättigad till bevillningsafdrag, beräknas detta på de olika församlingarna i förhållande till den del af lönen, som från dem utgår.

Härjemte anhåller motionären, att bevillningsutskottet måtte göra de ändringar i formuleringen af ofvanstående yrkande, som kunde anses erforderliga, blott syftemålet vunnes.

Motioner i samma riktning som den förevarande hafva vid flera föregående riksdagar blifvit väckta utan att kunna tillvinna sig Riksdagens bifall. Med anledning af en år 1883 af herr *A. P. Danielson* härom väckt motion yttrade bevillningsutskottet bland annat följande:

»Utskottet har ej heller nu funnit något vara anfördt, som kunnat rubba utskottets förr uttalade åsigt om det ifrågasatta stadgandets olämplighet. Oafsedt de många praktiska svårigheter, som detsamma skulle medföra, lär någon giltig grund knappast kunna påvisas, hvarför den föreslagna åtgärden icke med lika fog borde utsträckas till andra löntagare än prester, som från skilda kommuner uppbära löneinkomster, såsom distriktsläkare, veterinärläkare m. fl., hvarigenom dock uppenbarligen enheten i taxeringssystemet på det betänkligaste skulle förryckas. I sjelfva verket torde också den obillighet, som i förevarande fall förmenats ligga i bevillningsförordningens stadganden, mera vara skenbar än verklig och hafva sin egentliga grund i det rent yttre samband,

som hos oss eger rum emellan den allmänna bevillningen och den kommunala beskattningen. Om man nemligen äfven i vissa fall, såsom t. ex. då fråga är om bolag, fabriksegare m. fl., hvilka icke blott under utöfvandet af sin rörelse eller näring komma i åtnjutande af de fördelar, dem kommun i allmänhet bereder sina medlemmar, utan äfven oftast inom kommunen sysselsätta arbetare, som kunna falla dess fattigvård till last, måste medgifva det berättigade i kommunens fordran att utaf en inom densamma förvärfvad inkomst erhålla något skattebidrag, så torde deremot en dylik fordran icke ega något skäl för sig, då, såsom i förevarande fall, en motsvarande fördel af de kommunala inrättningarne eller börda för kommunen icke kan påvisas.»

Utskottet, som till fullo instämmer häri, har ej något vidare skäl att tillägga.

Utskottet hemställer sålunda,

3:o

att herr Erssons ifrågavarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Då först sedan statsverkets behof blifvit utredda och bevillningssumman bestämd, yttrande kan afgifvas angående de i bevillningsförordningen upptagna procent- och sifferbelopp, kommer utskottet att framdeles under riksdagens lopp göra den slutliga framställning i förevarande ämne, hvartill förhållandena föranleda samt i sammanhang härmed till behandling upptaga en af herr Mankell inom Första Kamraren väckt motion, n:o 46, angående tilläggsbevillning för fyllande af brist vid statsregleringen för år 1889; hvilket utskottet

får för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 10 april 1888.

På utskottets vägnar:

ER. GUST. BOSTRÖM.

Reservation

vid 3:dje punkten af herr *J. P. Nilsson* i Kägglå.
